

مستطابق

خطار :

مسلكه موافق آثار جديده مع المنويه
قبول اولي
درج ابدیهين آثار افاده اولي

دین، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و باطاعت کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و شیوه اسلامیه و بحث ایمن و هفتده بر نشر انور.

صاحب و مؤسسه :
ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

آبونه بدلی

سنه لکی

عالمک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹	فرائق

تاریخ تاسیسی

۱۰ تموز ۱۳۲۴

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلیر

دردنجی جلد

۱۰ جادی الاول ۱۳۲۸ پنجشنبه ۶ مایس ۱۳۲۶

عدد : ۸۹

نفسیه شریف

انوارتدن

— مابعد —

اعتبار - احصار - هدی - اعتزال - ایلاء - تربص - قرؤ -
بعل - کجول - خطبه - کرسی و سائر کبی فقهده و یا اصول فقهده
و یا علم کلامده اصطلاح و تعبیر مخصوص و یا خود بر مبسته و یا بر مسئله
مأخذ اولمش و یا خود - ثم استوی الی السماء - و اذا قضی امرأ فانما
يقول له کن فیکون - حتی یبیین لکم الحیط الابيض من الحیط الاسود
من الفجر - هل ينظرون الا ان یأتیهم الله فی ظالم من الغمام
و الملكة - فقال لهم الله موتوا ثم احیاهم - وسع کرسیه السموات
والارض - امثالی مجاز و کنایه و تمثیل طریقیله ایراد بیوریش کلمات
و تعبیرات جلیله دخی عیناً نقل اولندقدن صکره تفاسیرده بیان ایدلدیکی
وجه ایله مرادف و مقابلری و یا تعریفری اتیان و معنای مرادلری
ایضاح ایدلدی . ضمناً ایله اسماء اشاراتک مرجع و مشارالیهلری مختلف
فیه بولان مواضعده اول اصل کریم ضمیر واسم اشارت اوله رق نقل
اولندی ، بعده مرجع و مشارالیهلری تفسیر صورتیهلری کوسترلدی .
تفسیره عائد جهتلی بعضاً تراکیب قدسیه نک نقلی آره سنده
اصل کریمک مدلولات صریحه سندن تفریق ایله شو [اشارت
ایچنده و بعضاً آریجه نقلک زیرنده بیان ایدلدی .

تفسیر و تأویل قرآن

تفسیر : فالنک فتحی و سینک سکونیه ، مستور بر شیتی کشف
و ایضاح ایتک معناسنه اولان [فسر] دن تفیلدر . بعضیلری سفرک
مقلوبی در دیدیلر . سفر : سینک کسریله ، صباح یری آچیلوب آغارمق
معناسنده . بعضیلری دخی دیدیلر که تکمله و زننده [تسفره] دن مأخوذدر .
تسفره : تشخیص علت ایچون طیب خسته نک بولنه باقق معناسنده .
علی قول تسفره اسمدر ؛ طیبیک تشخیص علت استدلال ایچون نظر

نظم حالده ایکن کافه خصائص و تأثیراتی قلوب سامعینه القما
ایدن بر منظوم دلفریب نثره تحویل اولندی زمان انک منظوقی ،
مفهومی ، بجملاتی ، محذوفات و مقدراتی ، فصل و وصلی ، مؤدا
و محصولی ، رموز و اشاراتی ایضاح و اظهار اوله رق توسیع ایدلدیکی
کبی اعجازی و نظم و نثر آرسندکی اسلوب یکنانه دلوازی ایله ممتاز
و جلیل القدر بولان کتاب الله ده مفسرین کرام حضراتی طرفندن
بو جهتلی ایضاح و اظهار ایدله رک تفسیر اولندی و بعض آیات کریمه
دیگرینی و یا بعض احادیث نبویه بعض آیات فرقانییه تخصیص و یا
نسخ ایتش اولدیغندن اثناء تفسیرده بورالری ده کوسترلدی . کاه آیات
کریمه نک اسباب نزولندن و کاه مکی و مدینسندن بحث اولندی .

بو عبد عاجز دخی [انوار قرآن] نامیه تألیفه جرأتیاب اولدیغ
شو تفسیر مختصرده بواژه سالک اوله رق جهات و احوال مذکور دینی
میسر اولدینی قدر کوستردم . واصل جایلدن تباعد ایدلماک ایچون
آیات فرقانییه نک طرز افاده مزده موافق ادا و تعبیر لر ایله لسانمزه ممکن
اولدینی و قدرتم تعلق ایدلدیکی مرتبه عیناً نقلنه و مقدرات و اشاراتی
مزجاً شرح صورتیهلری علاوه ایتکه اعتنا ایلدم .

حطه - مصابی - اُمت و سَط - رَکعت - سلم - صلاة و سَطی -
اضر - کبی مدلولارنده بین المفسرین اختلاف وقوع بولمش و یا خود

ایلهیکی بول مریضه اطلاق اولنور . طیب خسته نك تفسره سنه نظر ایتدی دینور که خسته نك علتی تشخیص و استدلاله مدار اولان ادرارینه باقدی دیمکدر . تأویل : همزه نك فتحی و واوک سکونیه ، رجوع معناسه اولان [اول] دن مأخوذ اولوب بر شیتی دیکر شیده رد و ارجاع ایلک معناسه در ، کویا مأول تأویل ایلهیکی آیتی متحمل بولدیغی معانی به ارجاع ایتش اولبور . بعضیلری حکم و سیاست معناسه اولان [آیات] دن مأخوذدر دیدیلر . بو اشتقاقه کوره کلامی تأویل ایدن کیمسه صانکه کلامده حکم و سیاست ایدرک معنای کلامی موضعه وضع ایتش اولبور .

تفسیر و تأویله اختلاف اولنوب ایکی سنیک بر معنای اولدینده ذاهب اولانلر وارساده بر جماعت بو قوی انکار ایتش و حتی ابن حیب النیسابوری انکارده مبالغه ایدرک : زمانم زده بر طاقم مفسر لر ظهور ایتدی که تفسیر و تأویل آردسندگی فرق کندیلرندن سؤال اولانسه جوابندن عاجز قالورلر دیمکه قدر ایلرویه کتمشدر . فرقه قائل اولانلر ایسه بو فرقک نهدن عبارت اولدینده بر چوق جهتلره ذاهب اولارق هر بری بر فرق بیان ایتشدر . بولردن بر قسمی تفسیر تأویلدن اعمدر و اکثر استعمالی الفاظ ایله مفردات الفاظده در ، تأویل ایسه علی الاکثر معانی ایله جمله لرده استعمال اولنور دیدی . بر طاقی شویله دیدی : تفسیر انجق بر وجه محتمل اولان لفظی بیان و ایضاح ایتکدر . تأویل ایسه معانی مختلفهیه متوجه بولسان بر لفظی ظاهر اولان ادلهیه بناءً او معانیدن برینه توجیه ایلکدر . بعضیسی دخی تفسیر ، بر لفظدن مراد شودر دیه کسیدیرمک و او لفظ ایله مراد الهی بودر دیه رک جناب حق اوزرینه شهادت ایلکدر . اگر بوکا دلیل وار ایسه طوغریدر ، دلیل یوق ایسه تفسیر بالرأی اولور که بوندن نهی واقع اولمشدر . تأویل مراد الهی نه اولدینگی کسیدیرمکسزین و شهادت علی الله اولمتسزین بر لفظک محتمل اولدینگی معانیدن برینی ترجیح ایتکدر دیدی . بعضیلری شویله دیدی : تفسیر ، لفظک حقیقه و یا مجازاً وضعی بیاندر : [صراط] کلمه سنی طریق ، [سیب] لفظی باران ایله تفسیر کی . تأویل ایسه باطن لفظی ایضاحدر و عاقبت امره رجوع معناسه اولان [اول] دن مأخوذدر . شو حالده تأویل حقیقت مرادی ، تفسیر دلیل مرادی اخباردر . لفظ ، مرادی کشف ایلهیکنه ، کاشف اولان شی ایسه او شیک دلیلی دیمک اولمنه منی دلیل مراد دن مقصد ، کاشف معنای مراد اولان لفظدر . بونک مثالی ، ربک ترصد محلنده اولوب محقق سنی کوزه دیور مألنده بولان [ان ربک لبالمرصاد] قول شرافتی در . بو قول شریفک شرحنده ، مرصاد : بر شیتی کوزتمک معناسه اولان [رصد] دن اسم ، کاندرو محل ترصد دیمکدر دینور ، ایسته بو یولده کی شرحه تفسیر اطلاق اولبور . برده بو قول شریفدر مقصود ، امر الهیده غفلت و تهاوندن تحذیردر دیمک وار ، ایسته بوکاده تأویل دینور . ادله قاطعه بو قول شریفده لفظک وضع لغویسی خلافتده اوله رق مقصود اولان معنایی بیان ایتکی اقتضا ایدر .

بعضیلری دیدی که تفسیر عرف علماده معانی قرآنی کشف و منای مرادی بیاندر . معنای مرادی بیانه حاجت ایسه یا بر لفظ مشکلدن و یا خود لفظک حمل اولنه میه جنی بر معنای ظاهر دن و یا خود بو کی دیکر اسبابدن نشأت ایدر . تأویل علی الاکثر جمله لرده وقوع بولور . تفسیر : بحیره ، سائبه ، وصیله کی یا الفاظ غریبه ده ، یا خود [اقموا الصلاة و آتوا الزکاة] کی بر بیان و حیزک شرحنده ، یا خود [انما النسیء زیاده فی الکفر] نظم جایلی ایله [ولیس البر بان تأتوا الیوت من ظهورها] قول شریفی کی بر قصه نی . متضمن بولسان کلامده استعمال اولنور که قصه بیلنمکجه او کلامی فهم و احاطه ممکن اولماز . [۱]

تأویل بعضاً عام و بعضاً خاص اوله رق استعمال اولنور : کفر و ایمان لفظلری کی ؛ کفر بعضاً انکار مطلقده و بعضاً بالخاصه ذات باری عزوجل حضرتلرینی انکارده ، ایمان ده بعضاً علی الاطلاق تصدیقده و بعضاً تصدیق حقه استعمال اولنورلر . بعضاً دخی تأویل معانی مختلفه آردسندگی مشترک لفظده استعمال ایدیلور : وجد لفظی کی که بولمق ، زنکین اولمق ، عشق و محبت ایلک معنایلرنده مستعملدر .

[۱] ذی القعدة ، ذی الحجه ، محرم ، رجب آیلرنده قتال حرام ایدی و بو درت ماهک هر برینه [شهر حرام] دینلیدی کی مجموعه بردن [اشهر حرم] اطلاق اولنور ایدی . مشرکین عرب بو درت ماهدن بری حلول ایتدیکی زمان شاید محارب بولنورلرسه افی حلال ایدرلردی و اشهر حرمک عددی تناقص ایتماک ایچون انک حرمتی دیکر بر ماهه تأخیر ایله او ماهی حرام قیلرلر ایدی . انلر اشهر حرمک عددی نقصان اولماق ایچون بوجیهیه تثبیت ایتشلرسده اشهر حرمده عدد ایله برابر خصوصیت وقت دخی معتبر اولوب شو صنیه لرله اشهر حرمک عددینه نقصان کلمه بیلر بر شهر حرامک حرمتی دیکر بر شهر حلاله تأخیر ایتدکلرندن طولای جناب حقک حرام ایتدیکی ماهی حلال و حلال ایلهیکی حرام ایدیورلر ایدی . بناءً علیه اشهر حرمک عددی تناقص ایتماسیچون بولمقلری چاره ضلالتلرینی تربیددن بشقه بر شیتی مفید دکل ایدی . جناب منزل الفرقان [انما النسیء] آیت کریمه سنده آنلری بو صنیه خدعه کاریلرندن طولای تقییح ایله بیوربور : « بر ماهک حرمتی دیکر ماهه تأخیر انجق کفرده بر زیاده و ضمیمه در [کفر ایچنده بر بدعت زائده در ، کفره دیکر بر کفر قاتمقن عبارت اوله رق کفراندر کفردر] . کافر اولانلر [ضلال قدیملرینه علاوه اوله رق] بو تأخیر ایله اضلال اولنورلر . بولر جناب حقک حرام ایتدیکی درت ماهک عددینی درده طولدیرمق ایچون انک برینی بر سنه حلال ایدوب دیکر بر سنه افی سنه حرام ایدیورلر [اشهر حرمک بر ماهی بر ییل حلال ایدوب انک برینه حرام اولمان دیکر بر ماهی حرام ایتدکلری حالده بشقه بر ییل بو تغیره لزوم کورمزلرسه او ماهک حرمتی اولدینگی کییجه محافظه ایدیورلر] و بو صورتله انلر جناب حقک تحریم ایتش اولدینگی شیتی حلال ایدیورلر [جناب حق درت ماهی بخصوصه تحریم ایتشیکن بولر او اشهر مخصوصه دن بعضیلرینک حرمتی حلال اولان دیکر ماهه نقل ایدرک ما حرم اللهی حلال قیلدورلر] . انلره سوء عمللری تربین اولندی [یابدقلمی بکه نوب خوشلانیلر و سوء عمللرینی کوزل کوره رک انده دوام ایتدیلر] . الله قوم کافرینه هدایت ایتز [جناب حق کافرلری مطلوبه ایصال ایدن هدایت ایله بای حال هدایت ایتز ، انلر مطلوبه ایصال ایدن طریق سالك اولورلرسه انجق بو زمان کندیلرینی او طریقده هدایت ایدر ، بو طریق ایسه انلره کندی سوء اختیارلریله سد اولندیقندن بیابان ضلالده هلاک و نابود اولدیلر » .

ایشته مشرکک بالاده ذکرا و لئان حال و شانلری بیلنمکجه بونظم جلیک معناسنی فهم و احاطه ممکن اولماز .

تاریخ اسلامیت

نام مستعارید در قنور « روزی » نك تركمیه مفرم رسالده

قارشى رديه

— ۱۷ —

بو فرقنك رأینه متابعت ایدن شخصده امور آخرته اهتمامه
داورائى اقتضا ایتز . چونكه التذاذ حسی انسانك مثلاً بییدیکی
وایچدیکی شیلردن نفسنده حاصل تأثر ثمره سیدر . استعمال اولنان
شیلر تأثر وتلذذك اسباب خارجیه سیدر . یعنی لذت طوغرودن طو -
غریویه سبب ظاهریدن ناشی دکل ، بلکه اونك وجودیه حاصل اولان
تأثره تابعدر . بو صورتده حالت نومده اولدینی کبی سبب ظاهری
تحقق ایتدیركده نفس انسانیهده تأثر مذکورك حصولی ممکن اولونجه
سببك خارجاً وجودینه احتیاج کورلار . [۱]

فرقه ثالثه — دار آخرته لذات حسیه نك نه بطریق الحقیقه ،
نده تخیل صورتیه امکان تحقیقی قبول ایتدیورلر . چونكه تخیل ،
آلات حسیه وجودینه متوقفدر . موت ایسه نفس ایله تخیل وسائر
احساساتده آلت اوله جق بدن اراسنده کی علاقہ بی تماماً قطع وازاله
ایتدکدر . بناءً علیه جلاب بدنی نزع ایتدکدن صوکرانفسك
تدیر بدنه عودتی تصور اولمه ماز . بالکیز روحانی محض اولان
لذائذ و آلامی ادراك ایتدی قابلدر . لکن لذائذ و آلام روحانیه
لذائذ و آلام حسیه نك قات قات فوقنده اولدینی جای اشتباه
دکلدر . حتی بو عالمده انسانك محسوساتله شدت ارتباطی بولندینی
حالده بیله لذات عقلیه یه میلی و آلام عقلیه دن تنفری لذات و آلامك
نوع دیکرینه نسبتاً ده شدید ، ده غالبدر . بوندن طولای دکلید -
رکه مرد عاقل پک زیاده آرزو کش بولندینی قضای شهوت کبی بر
لذت جسمانیه دن محضاً آب رویی صیانت ، حیثیت و ناموسنی محافظه
غیرتیه تباعد ایدر . بو تباعد و حرمان ضمننده کنديسنه پک آجی
کان الم روحانی یه قائلایر . ایشته کورویورز که انسان نائل اولاق
ایچون هر درلو مادی فدا کارلانی چوق کورمیدیکی بر لذت جسمانیه بی
دها مؤثر بر الم روحانیدن قورتولقی ایچون فدا ایدیور . بعضاً ده
بر لذت عقلیه احراز ایچون بر الم جسمانی بی اختیار ایدر . مثلاً بر
سطرنج اویننده غلبه ایتك املیه برقاج کون آجلغه تحمل ایدر .
حتی ده ایلری کیدر ، سلامت امیددی پک بعید اولان معرکه ده
اورته یه آتیلیر ، احراز نیکنام ایچون فدای جان ایدیورر .

بو فرقه اولیه ادعا ایدرلر که دار آخرته کی لذائذ روحانیه نسبتاً
بزم بیلدیکمز لذائذ جسمانیه — عادتاً اطعمه نفیسه نك اکلنه نسبتاً

[۱] امام غزالی حضرتلری احوال عالم برزخك ، قبرده کی تعذیب
وتنعیمك بوقیلدن ، روحك فی الجمله بدنه تعلق باقی اولسنه مبنی تخیل نوعندن
اولسنی تجویز ایتدیرکده جلال دوائی ده عقائد عضدیه شرحنده نقل ایدیور .
[نصل که « موائد الانعام » نام اثر عاجزیده توضیح اولنشدور .]

فقط بوتون اهل حق حشر جسمانی یه قائل اولدقلردن دار آخرته کی
عجازات و مکافاتک بطریق الحقیقه جسمانی اولسنده متفق بولنیورلر . تخیله بنا
ایتکه ، عقلی و روحانی قسمته حشر ایتکه اصلاً مساع ویرمزلر .

بعضیلری : تفسیر روایت ، تأویل درایته تعلق ایدر دیدی .
بعضیلری دخی : تفسیر اتباع و سماعه مقصوددر و استنباط تأویله
تعلق ایدن اموردندر دیدی . بعضیلری دیدی که کتاب اللهده مبین
وصحیح سندده معین اوله رق ورود ایدن لفظه تفسیر تسمیه اولنور ،
چونکه او لفظك معنایی کرکی کبی ظاهر و واضح اولدیندن هیچ
بر فردك او لفظه نه اجتهاد و نه صور سائر ایله تعرض ایتدی جائز
اولوب انی ورود ایتدیکی معنایه حمل ایدر ، بو حدی تجاوز ایدمه .
تأویل : معانی خطابه آشنا و آلات علومده ، ماهر علماء علمایك
استنباط ایلدکلی معنادر .

بر جماعتده شویله دیدی : تأویل آتی بر معنایه صرف ایتدکدر که
او معنی آیتك ماقبلنه و یا مابعدینه موافق اولدینی کبی نفس آیتده اکا
محتمل اولور و استنباط طریقیه او معنی کتاب و سندده مخالف
دوشمزر . بعضیلری دیدی که تفسیر اصطلاحده آیات قرآنیه نك زمان
نزولی ، شؤنی ، قصه لری ، اسباب نزولی ، صکره آیاتک مکی
و مدیننی ، محکم و متشابهنی ، ناسخ و منسوخنی ، خاص و عامنی ،
مطلق و مقیدنی ، مجمل و مفسرینی ، حلال و حرامنی ، وعد
و وعیدنی ، امر و نهی ، عبر و امثالی صرسته یله بیلدکدر .

بعضیلری ده شویله دیدی : تفسیر بر علمدر که او علمده الفاظ
قرآنك کیفیت نطقندن ، او الفاظك مدلولاتندن ، احکام افرادی
و ترکیب سندن ، حال ترکیبده حمل اولدینی معنایسندن و امور
مذکورنك تتمانندن بحث اولنور . تفسیری بو وجه ایله تعریف
ایدنلر دیور که تعریفده واقع [علم] لفظی جنسدر . [او علمده
الفاظ قرآنك کیفیت نطقندن بحث اولنور] قولمز ایله مراد علم
قرائتدر . [او الفاظك مدلولاتندن] قولمز ایله مراد متن علم لغتدر .
[احکام افرادی و ترکیب سندن] قولمز علم صرف ایله بیان و بدیع
علملرینه شاملدر . [حال ترکیبده حمل اولدینی معنایسندن] قولمز
حقیقه دلالت ایدن الفاظ ایله مجازاً دلالت ایدن الفاظی محتویدر .
بعضاً ظاهر ترکیب بر معنایی اقتضا ایلدیکی حالده بر مانع ترکیبی او
معنایه حملدن منع ایلدیکی جهته دیکر معنایه حمل اولنور که بو معنی
معنای مجازیدر . [امور مذکورنك تتمانندن] قولمز ایله مراد نسخ ،
سبب نزول ، قرآنده ابهام اولنمش بعض امور ی ایضاح ایدن قصه
وسائر کبی شیلدر .

بعضیلری شویله دیدی : تفسیر اول علمدر که پیغمبر مر محمد
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه منزل کتاب اللهی فهم ایتك و معنایسنی
بیانه و احکام و حکمنی استخراجه قدرت پیدا ایتك او علم ایله
حاصل اولور . بو علمك استمدادی لغت ، صرف ، نحو ، علم بیان ،
اصول فقه ، علم قراآتنددر . اسباب نزول ایله ناسخ و منسوخنی
بیلنکه ده محتاج اولور .

برکت زاده

اسماعیل صفی